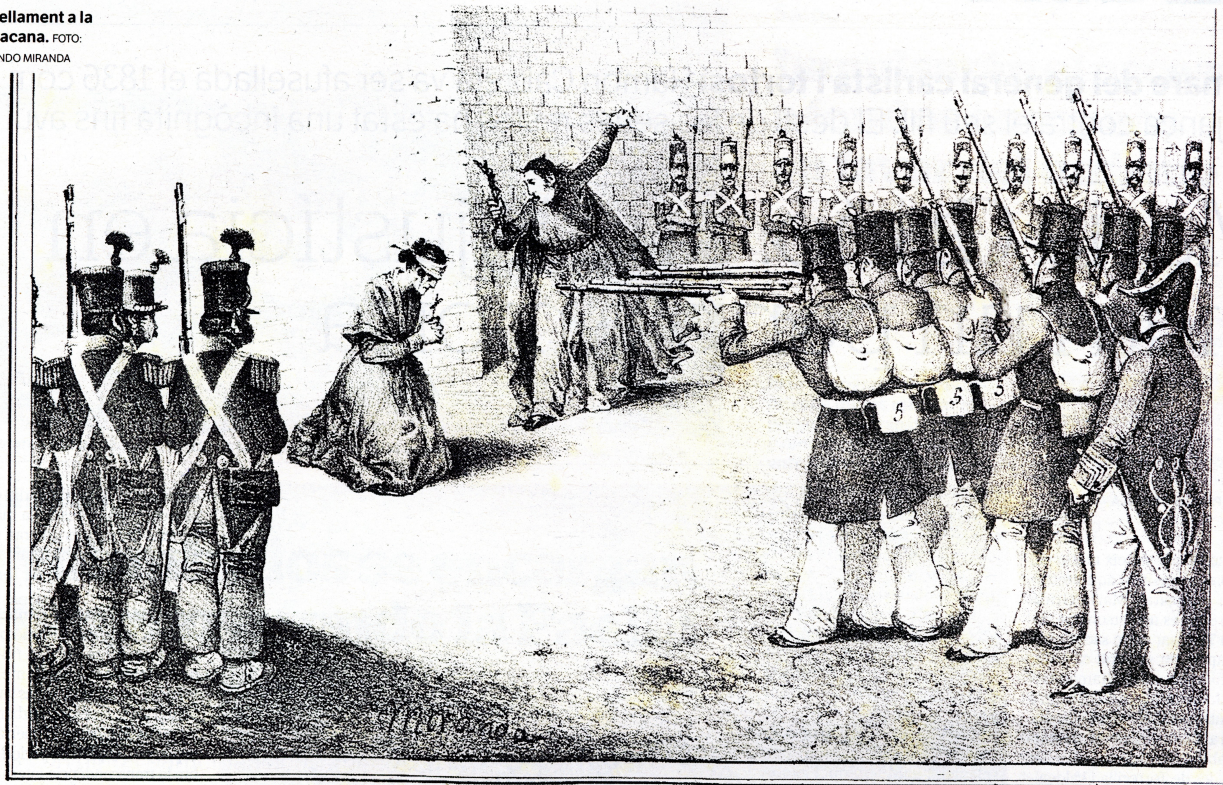

Afusellament a la
Barbacana. FOTO:
FERNANDO MIRANDA

FUSILAMIENTO DE LA MADRE DE CABRERA

Ve de la pàgina 27

«El destí de les restes de la mare de Cabrera té els seus elements d'incògnita», diu Roc Salvadó, historiador de la guerra del Francès i les guerres carlistes a les Terres de l'Ebre. Em facilita algunes referències de llibres i en un article sobre una visita a Tortosa el 1853 d'uns amics d'un enginyer francès apareix esmentada la tomba de Maria Griño. Parlen d'un nínxol senzillíssim, despullat de cap element identificatiu. «És molt novel·lesc això darrer i del gust de l'època, però jo ho dubto. Aquí estava la família Cabrera i no es comprèn que tinguessin la sepultura anònima, ni que després de tota les reaccions que va haver-hi les autoritats els obliguessin a no identificar-la», diu. El cas de Maria Griño per a Salvadó és un exemple de la tragèdia que representa la Guerra Civil i «la monstruositat d'afusellar una mare sols per ser mare».

Els Olesa

I qui eren els Olesa, si donem per vàlida la història del senyor J.? Salvadó explica que Víctor José Olesa Fonollosa, advocat, va ser cap de la junta carlista de Tortosa i va participar en la tercera guerra. Seria realment possible que per simpaties l'enterressin amb ells?

Pujo al cementiri per buscar el nínxol de l'email del senyor J.

Pregunto als treballadors que estan allà per si potser em poden orientar. No sé nom del carrer, ni número de nínxol. Em diuen que sense això serà com buscar una agulla en un paller. Els ensenyo la foto: sembla un nínxol antic i per la posició ha d'estar a baix de tot, tocant el terra. Creuen que estic buscant una rebesàvia, prefereixo no treure'ls de l'error, i em diuen que puc preguntar a l'Ajuntament, on hi ha l'arxiu del cementiri. Els dono les gràcies i em passo mitja hora resseguint tots els nínxols que estan situats arran del terra, amb la fotografia a la pantalla del telèfon mòbil. Només em porta mitja hora localitzar finalment la tomba. El cementiri de Tortosa és gran, però no infinit. Olesa-Fonollosa. És possible que siga aquí? Realment està aquí? Em quedo un minut davant del nínxol, en silenci.

Pocs dies més tard, el canonge arxiver Josep Alanyà respon i em facilita la certificació formal de la partida de defunció de Maria Griño: «Martes, día diez y seis de Febrero de mil ochocientos treinta y seis: Yo el infrascripto Presbítero Regente la Cura de la Sta. Iglesia Catedral de Tortosa de sepultura eclesiástica en el Cementerio de la misma a María Griño, fusilada en esta Plaza por orden del Gobierno».

A la Catedral? Va ser enterrada a la Catedral? O es refereix que sola-

Reaccions

«El cas de Griño representa la monstruositat d'afusellar una mare sols per ser mare»

Roc Salvadó
Historiador

«L'execució de Maria Griño va obrir els ulls d'Europa sobre la brutalitat de la Guerra Civil Espanyola»

Conxa Rodríguez
Biògrafa del general Cabrera

ment era la parròquia que li pertocava? La van exhumar? Va passar de la Catedral al cementiri vell, i del vell al de Sant Llútz (obert el 1844), que és el que visiten els francesos de l'article, per després arribar al nínxol dels Olesa? «Però havia de ser enterrada el 1836 al cementiri del Rastre», respon l'historiador davant la notícia. «Cabrera era beneficiat catedralici, però ja hi havia una disposició de principis del segle XIX per enterrar fora dels nuclis de població per evitar epidèmies. Em sembla molt estrany que l'enterressin dins del recinte de la Catedral».

El romanticisme de la història m'atrapa. Reviso totes les referències de Griño a les biblioteques, recorro els carrers on va viure ella i Cabrera al centre de Tortosa. M'imagino el moment de l'afusellament a la Barbacana, avui paradoxalment a prop de la plaça anomenada d'Alfons XII, malgrat que és difícil perquè aquesta zona de la ciutat ha canviat moltíssim. Federico Pastor i Lluís a *Narraciones tortosinas* escriu: «Salpicadas todas de sangre están las páginas de la guerra civil de los siete años, pero ninguna tan horrenda como la que se refiere al inicio fusilamiento de la desgraciada madre de Cabrera». El diari carlista *El siglo futuro* publicà un article el 5 de març de 1936, amb motiu del centenari del seu afusellament, «el más horrendo cri-

men del liberalismo». Narra un cop més l'episodi amb tots els adjectius possibles i declara que «Cabrera, hijo amantísimo que sentía por su vieja madre un cariño sin límites, estuvo a punto de enloquecer de dolor. Una ansia infinita de venganza se apoderó de todo su ser».

Busco l'arxiu del cementiri a la web de l'Ajuntament, en va, i n'adreço un email que no obté resposta. Tot seguit recordo que l'Ajuntament va encarregar un conjunt escultòric, obra de l'il·lustrador Ignasi Blanch, amb personatges destacats de la història de Tortosa al passeig de les Cultures, sota el Castell de la Suda. Una d'aquelles figures estava dedicada a Maria Griño i una tarda recorro dues i fins a tres vegades el passeig de Ronda i en localitzo moltes, però ni rastre de la de Griño.

Un atzucac

Com es pot demostrar la història del senyor J.? Pels volts de Nadal perdo l'esperança de treure'n l'entrellat. No hi ha ni rastre de Maria Griño a la Tortosa d'avui. Tot són suposicions. Amb suposicions no hi ha certeses, ni veritat. Maria Griño va viure una terrible injustícia en vida, sembla que ni tan sols podent-se acomiadar de la seua família, i tampoc un cop morta no va tenir descans. Tinc la impressió d'estar a estones perseguint un fantasma. A més, tinc notícies a la